

RAZLIKE U STAVU DJEVOJČICA I DJEČAKA, UČENIKA VIŠIH RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE, PREMA BORILAČKIM SPORTOVIMA

Uvod

U opisu stereotipno "muških sportova" i "sportova za žene" Oglesby i Hill (1993) navode sljedeće karakteristike:

Tradicionalni sport ("muški")

specijaliziran, intenzivan

ekskluzivan, elitni

orijentiran profitu/pobjedi,
spektakularan za publiku

ozbiljan, ograničen pravilima

rizičan/avanturistički

agresivan, orijentiran na dominaciju
nad neprijateljem

treneri i funkcioneri su muškarci

"Sport za žene"

u ravnoteži s ostalim aspektima
života, ulaže se difuzna energija

"za svaku djevojku"

didaktičan, služi razvoju, privatan

prirodan, spontan, zabava

siguran, dobar za zdravlje

prijateljski, kooperativan

treneri i funkcioneri su žene.

Prema ovom opisu, borilački sportovi nesumnjivo pripadaju u kategoriju stereotipno "muških" sportova. Po svojoj definiciji su agresivni, orijentirani na dominaciju nad neprijateljem, rizični i orijentirani prema pobjedi.

Spolni stereotipi formiraju se pod pogrešnim gledanjem na spolove kao na dvije strogo odijeljene kategorije. Međutim, sličnosti među spolovima u mnogim osobinama su velike. Razlike se nalaze u prosjecima, no distribucije se često u velikoj mjeri preklapaju. Tako, na primjer, muškarci često u testovima agresivnosti u prosjeku postižu više bodova od žena. Međutim, preklapanje distribucija je znatno i postoji velik broj žena koje postižu veći broj bodova od prosječnog muškarca, kao i velik broj muškaraca s rezultatom manjim od prosjeka žena.

Stereotipi koče razvoj sporta. Postoji konsenzus u sportskom pokretu da ih treba dokinuti i odgajati nove generacije nesputane ograničenjima spolnih stereotipa. Jedan od načina kako se to može postići jest formiranje pozitivnih stavova u oba spola prema svim sportovima. Kada su u pitanju borilački sportovi, idealno bi bilo da se stav prema njima ne formira u skladu sa vlastitim spolnim stereotipom, već da je podjednak i pozitivan u oba spola.

Cilj je ovog rada provjeriti postoje li razlike u stavu prema borilačkim sportovima djevojčica i dječaka, učenika viših (peti do osmi) razreda jedne zagrebačke osnovne škole.

Metode

Skala SBS1 primijenjena je na uzorku od 196 učenica i 194 učenika petog do osmog razreda jedne zagrebačke gradske (ne periferijske) osnovne škole. Skala se sastoji od 20 čestica s odgovorima u pet stupnjeva: "potpuno se slažem", "uglavnom se slažem", "nisam siguran", "uglavnom se ne slažem" i "uopće se ne slažem". Odgovori se boduju od 1 do 5, tako da veći rezultat označava pozitivni stav. Ukupni, sumirani rezultat kreće se u rasponu od 20 do 100 bodova. Ispitivanje je bilo anonimno i izvedeno u okviru nastave.

U analizu su u istoj grupi ušla djeca istog spola bez obzira na dob jer prethodnim analizama varijance nije utvrđeno da se rezultati skupine mlađih statistički značajno razlikuju od skupine starijih i kod dječaka i kod djevojčica. Podaci su analizirani programima statističkog paketa SPSS (*Factor analysis* i *Oneway*).

Rezultati

U tablici 1. nalaze se rezultati analize varijance na ukupnim rezultatima u skali SBS1 određeni jednostavnom sumacijom rezultata u česticama.

Tablica 1. Rezultati analize varijance na sumiranim rezultatima. Sa n je označen broj ispitanika, sa AS označene su aritmetičke sredine, sa SD standardne devijacije, sa MIN minimalni rezultat, sa MAX maksimalni rezultat, sa D.F. stupnjevi slobode i sa p značajnost F-testa

grupa	n	AS	SD	MIN	MAX
učenici	194	70.75	15.1	23	100
učenice	196	60.89	15.6	23	94
ukupno	390	65.80	16.1	23	100

$$D.F.1 = 1 \quad D.F.2 = 388 \quad F\text{-test} = 40.249 \quad p < 0.0000$$

Analiza varijance pokazuje statistički značajnu razliku u ukupnim rezultatima dječaka i djevojčica. Prosjek dječaka je za deset bodova udaljen od neutralnog stava u pozitivnom smjeru, dok je prosjek djevojčica znatno niži i tek za nepuni bod prelazi neutralnu točku. Preostaje zaključiti da i mlađe gradske generacije pokazuju spolne stereotipe kada su u pitanju borilački sportovi. Zaključak je provjeren analizom varijance na rezultatima na prvoj glavnoj komponenti mjerenja (tablica 2).

Tablica 2. Rezultati analize varijance na standardiziranim rezultatima na prvoj glavnoj komponenti mjerenja. Sa n je označen broj ispitanika, sa AS označene su aritmetičke sredine, sa SD standardne devijacije, sa MIN minimalni rezultat, sa MAX maksimalni rezultat, sa D.F. stupnjevi slobode i sa p značajnost F-testa.

grupa	n	AS	SD	MIN	MAX
učenici	194	.300	.942	-2.68	2.01
učenice	196	-.298	.969	-2.68	1.71
ukupno	390	0.000	1.000	-2.68	2.01

$$D.F.1 = 1 \quad D.F.2 = 388 \quad F\text{-test} = 38.238 \quad p < 0.0000$$

Analiza varijance rezultata na prvoj glavnoj komponenti mjerenja još jasnije pokazuje razlike s obzirom na spol. Dječaci su od zajedničkog prosjeka udaljeni 0.3 standardne devijacije u pozitivnom smjeru, upravo koliko su djevojčice udaljene u negativnom smjeru.

Zaključak

U ovom istraživanju potvrđene su razlike u stavu prema boričkim sportovima između dječaka i djevojčica, učenika petih do osmih razreda osnovne škole. Djevojčice imaju značajno manje pozitivan prosječni stav prema boričkim sportovima i ti su rezultati u skladu sa spolnim stereotipom. Rezultati su utoliko ozbiljniji jer su dobiveni na uzorku djece iz zagrebačke škole, i to ne periferijske, pa se može pretpostaviti da bi u manjim sredinama stereotip mogao biti još izraženiji.

Literatura

1. Bosnar, K., H. Sertić i F. Prot (1996). Konstrukcija skale za procjenu stava o boričkim sportovima. Zbornik radova 5. Ljetne škole pedagoga fizičke kulture Republike Hrvatske, Rovinj, 73-75.
2. Oglesby, C. A. and K. L. Hill (1993). Gender and sport. In: Singer, R. N., M. Murphy and L. K. Tennant (Eds.). Handbook of research on sport psychology. McMillan: New York.
3. Prot, F. K. Bosnar i H. Sertić (1998) Procjena stava prema boričkim sportovima. Zbornik radova 7. Ljetne škole pedagoga fizičke kulture, Rovinj, 128-130.

DIFFERENCES IN ATTITUDE TO COMBAT SPORTS BETWEEN GIRLS AND BOYS, PUPILS OF THE HIGHER ELEMENTARY SCHOOL CLASSES

Abstract

Attitude inventory to combat sports SBS1 (Bosnar, Sertić and Prot, 1996) was applied on the sample of 196 girls and 194 boys, pupils from the fifth to eighth elementary school classes in Zagreb. Good metric features of the inventory were displayed on this sample. Univariate analysis of variance was employed to examine differences by gender in the complete simple SBS1 inventory results and on the first main component of the inventory. The analysis included complete subsamples of younger and older children, because preliminary analysis had showed no statistically significant difference by gender between different ages of pupils. Analysis showed statistically significant differences in the total result in both metrics. Girls expressed significantly less positive average attitude towards combat sports. These results are in concordance with the gender stereotype.